

De
Viteengevallen
Ruimte

jan v.d. driessche

- Kafttekening: Alex Ketala -

Jan van Den Driessche

De uiteengevallen Ruimte.

Opgedragen aan Leopold Flam.

Ik wandel op en neer. Het geruis van mijn stappen;
een wazig geluid, dof, verwrongen. Eindeloos gemijmer.
Vaak heb ik het Walgelijk gevoel alleen te staan; niet
het alleen-zijn zonder iemand bij zich, maar alleen in
oordelen, opvattingen; alles schijnt zo licht, zo hel-
der en doorzichtig, zo lichtzinnig en oppervlakkig. De
hele wereld lijkt te zweven, broos en breekbaar.
Er wordt gelachen en getaterd, gepraat maar nooit ge-
sproken. Of... er wordt niets gezegd.

Vonmiddag zat ik in het cafetaria van de bibliotheek.
Zoals gewoonlijk een geroezemoes van stemmen, niets
duidelijk waarneembaar. Rechtover mij zaten een heer
en een dame almaardoor te praten over hotels en diners.
Toen ze vertrokken kwamen op hun plaats twee heren. En
die vertelden helemaal niets. Het middagmaal sine verbis, ze
deden toch iets : ene heer vond het bier ~~niet goed~~. Slecht.
Ze vertrokken.....

De ervaring van de uiteengevallen ruimte vloeit voort
uit de vrijwillige eenzaamheid, het zich naast de massa
stellen, en dantoch weer uit een gemis omdat men toch
niet nauw bij de mensen is betrokken; onbewust. Ze ont-
staat uit een dubbelzinnige houding. Men schept een droom-
wereld die men werkelijk zou willen; die echter niet in
het kader past van de algemene orde in de samenleving.
Men schept een illusie door persoonlijke of gemeenschap-
pelijke belangen behertigd. Wanneer ze ontstaan is uit
gemeenschappelijke belangen, is het ofwel vanuit persoon-
lijk standpunt, op patriarchale wijze, wat weer uitdraait

op een ego-centisme, ofwel uit gemeenschappelijk standpunt, wat het moeilijkst is, het zwaarst te dragen, daar men blootstaat aan bespottingen van allerlei aard. We lopen hier het gevaar de uiteengevallen ruimte des te harder te ervaren.

Men zoekt een intiemer contact waar men niet persé hoeft te spreken en waar toch elkeen elkeen begrijpt.

Men kan doorgaan in de illusie of alle hoop opgeven. Als men volhardt, zondert men zich meer en meer af door het groeiend onbegrip.

"Er zijn er alleen nog maar spoken en schimmen die weerkeren en weer uiteenstuiven, stil, vaal, noch droef noch blij. Wat ben ik voor de anderen, wat zal ik zijn voor de overlevenden?"

Er is een zekere geldingsdrang bij betrokken, niet om boven de anderen uit te stijgen zodat bijgevolg de andere onderdrukt worden, maar als door een gemeenschappelijk elan wil men door zijn voorbeeld de anderen oproepen tot een of andere "hogere waarde" die men zelf heeft "denken" te ontdekken.

De ervaring van de uiteengevallen ruimte is een gevoel dat ons beneemt van alleenstaan, nutteloos zijn ten opzichte van anderen en ook t.o.v. de dingen en omgekeerd. Niettegenstaande alles, opstuwend tegen de golven, waarin toch elkeen verdrinkt en waarin nog nooit iemand of iets overleefde, wil men iets presteren, een zin geven aan zijn leven en, voor zover er enige zin bestaat, wil men iets verrichten wat misschien blijven zal na ons bestaan. De meeste mensen ervaren deze nood niet.

Pessimistisch, toch niet; optimistisch, misschien; een hoop die men noch nuttig noch nutteloos mag wenen. Vooral daar de houding die men aanneemt vrijwillig is en dan toch weer gedwongen en opgelegd, van buiten uit volgens patronen gerangschikt: de algemene ingesteldheid, het karakter, de omgeving en het milieu, de tijd en het moment, alles gegroeid uit een ons opgedrongen fatum.

'La condition humaine', elkeen voor zich en toch voor de anderen.

De echte kunstenaar, filosoof, wetenschapsmens die de wetenschap om de wetenschap beoefent, is hij die zijn leven in het beeld stelt van een maatschappij die waarlijk de zijne is. Hij zal noodgedwongen de uiteengevallen ruimte ervaren. Het is een ervaring van oprechtheid.

Moeilijkheden rijzen op wanneer men ertoe komt zo oprecht te zijn met de anderen, zoals men wil oprecht zijn met zichzelf. Het contact verbreekt. Oprechtheid is immers iets waar men het meest aan twijfelt.

Alhoewel de twijfel ons een samenbundelend gevoel verschaft daar men de keuze nog niet heeft gedaan en deze bijgevolg nog geen van de vele mogelijkheden heeft uitgeschakeld, bevat hij toch de scheiding van de mogelijkheden in zich. Men heeft de keuze reeds onderverdeeld daar waar ze heel had moeten blijven. Men heeft de eenheid aangestast. Men staat hier voor een eeuwig dilemma.

Alles is nutteloos en zinloos. Elke zin die men denkt gevonden te hebben is illusioneel. Een doel op zichzelf is geen doel. Alle argumenten verwateren.

Klaar zien in de situatie betekent niet een oplossing vinden. De uiteengevallen ruimte brokkelt verder en verder uiteen. De verste eindpunten raken elkaar en vormen een vicieuze cirkel waar de "leegte en de koelte een harde taal spreken van desillusie en ontbinding", waar de tevergeefsheid het pleit wint, "waar het verraad en de afvaligheid zich beginnen te profileren"

Ik ervaar momenten van uiterste fijngevoeligheid
 en tracht door te dringen
 tot het onbekende
 ik ontwaar een lichte sluier
 zwevend in de ontzaglijke ruimte
 ik tracht hem te grijpen

mijn hand, slaat los van mijn lichaam
 en stort in de duizeligwekkende
 oneindigheid
 ik hoor gduil en geschreeuw
 in mijn horen tuiten
 ik hoor de wereld draaien
 en zie de massa platgedrukt
 om er niet af te glijden
 en om zichzelf
 niet te ontbloten
 in de zuivere naaktheid

Ik ervaar momenten van uiterste fijngevoelighed
 waarin mijn geest alles opneemt
 en zich afsluit
 van een aardse "zijn"
 waar mensen noch dieren,
 maar beesten leven
 in afwachting van de
 algehele bevrijding
 van het grenzeloze
 niets.

"Zo ruim is het leven dat ieder bekrompen is"

De mens beleeft een eigen wereld waarin hij opgesloten
 zit of zich afzondert. Elke verwerping van het omringende.
 elke miskennis, elke appreciatie, elk verwijt is als een
 vloek, een uiting van zijn eigen gebreken, van zijn eigen
 impulsief karakter. Daar hijzelf opgesloten is en elke
 stemverheffing, elke discussie tegen stenen muren botst,
 kan er geen waar en echt contact tussen hem en zijn mede-
 mensen worden gecreërd.

Gevangen in een kooi zonder tralies
 geprengd tussen opeengepakte volumes zonder
 begrenzing leeft de aardmens zich uit
 in zichzelf

A

Het vereist noch moeite noch inspanning
 te blijven in de beperkte ruimte
 van buitenaf opgedrongen
 het lot, het fatum,
 hoe dikwijls is het gezegd
 "Mens, verzet je
 tegen de golven van de loeiende zee
 of je slaat te pletter"
 Ontwaak uit je dwaze dromen
 die geen dromen meer zijn
 daar je je poëzie hebt verloren
 Ontruk je edele gevoelens daar ze
 verstrengelen en verstikken
 Zie je niet, zie je dan niet
 ANTWOORD

Te laat !
 Je stoel vergruist
 Je wordt
 verdwenen personage
 het boek slaat dicht
 onder je logge afmetingen
 crepeert

crepeerde
 je imaginaire versteent
 het magische wordt nieuwe realiteit
 jijzelf verpulverd in je kooi zonder tralies
 jijzelf verpletterd tussen de volumes zonder
 begrenzing

Een hoopje stof

kwijnt

weg

daar....!

waar ???

"De huizen kwamen op hem toegewandeld
 Vijandig stortten ze neer boven zijn hoofd

A

De flatgebouwen omhelsden elkander tot een tunnel waar hij onderdoor lopen moest.

De schaduwen van de lantaarnpalen huppelden achter hem aan. Als in een vlaag van waanzin holde hij tierend het schaduwbeeld achterna, dan weerklonk de verbaasde roep wanneer dezelfde schaduwen hem achtervolgden. Alles borrelde in hem als in een kokende waterketel. Het sweet druppelde van zijn vermagerd gelaat. Hij vond geen rust. Zijn ogen waren glaziger dan ooit voorheen. Tranen druppelden onder pupillen. Weldra sloot zich een waas van duisternis rond hem. Hij lachte en vond geen middel om de opkomende woededrang te vermurwen. Zijn jas was bevuild en verwaarloosd. Zijn das hing als een losse koord rond zijn hals. Achter de dicht geschoven gordijnen en tussen de neergelaten rolluiken gluurden vele ogen. De bomen in de straat lieten hun bladeren neerdwarrelen. De maan verschuilde zich achter de kerktoren, als om hem te weerhouden van de onzekere tred. Hij stak de sleutel in het slot maar kreeg de deur niet open. Hij nam een aardklomp en gooide de ruit in. Het gerinkel vervulde de stilte van de straat. De glurende ogen verschrikten en kwamen op straat gelopen. Doch deze was verlaten.....

de bloemen willen niet meer zichtbaar ontluiken
 de bomen houden op met groeien
 zolang ik mijn blik niet afwenden kan
 alles zal voor mij gesloten blijven
 als in een verzegelde omslag
 die niemand openen mag
 maar die gescheurd kan worden
 en weggegooid

Toch roept elke gebeurtenis, hoe miniem ze ook is, een andere op. De goochelaar trekt het eindeloze doek uit de hood. We bengelen op en neer, links, rechts, boven, onder? En we roepen de namen op van de zovele dichters en dromers.

Gisteren woonde ik een poëzieavond bij. Hedendaagse franse poëzie - belgische dichters en hun werk, met als "thema" "Le divorce entre la poésie et le public"

Voorname personages : "poësie is voor elkeen"

Binnen enkele jaren verdwijnt het boek, mijne heren, dit voorspel ik u; poësie op papier is ouderwets.

De wereld is aan de nieuwe technieken, geluidsbanden, minicassettes. Dichtbundels verkopen niet meer. Poësie wordt niet meer verkocht. Dit is het einde. Het einde van de wereld".

Verstomd hoe vlot mensen kunnen babbelen. Ze hoeven hun woorden niet te zoeken. Men vraagt zich echter af of ze niet halsstarrig een doel zoeken zonder enige zin. De ongelukkigen hebben het peil van de poësie niet bereikt en praten maar over publiek en divorce. Men maakt lawaai, men roept en scheldt, men proest het ui over andermans woorden.

"Ieder denkt zijn eigen uil een pauw"

Men spreekt met gemaakte uitdrukkingen die degenereren tot een wartaal zonder betekenis; waarheden waar zelfs de spreker niet aan gelooft.

Iedereen denkt iets te ontdekken. We classeren en ordenen "We trekken een reusachtig bouwwerk op". Elke hoogte houdt een diepte in en beide neutraliseren elkaar. En we spelen voort en splitsen in compartimenten en in feite breken we ~~ons~~ af. Het mysterie is immers onoplosbaar. Ik ben monsterachtig klein. De oplossing bevat het antwoord en de vraag.

Alles is één. Het grote uitroepteken en we dolen steeds verder. Het zoeken naar het onvindbaar iets. We zijn vastgeankerd. De politicus ingeschakeld in een hem vreemde partij, de kunstenaar gebonden aan de geschiedenis, een momentopname, getekend aan een toestand. De uiteengevallen ruimte is hem vreemd. Wanneer men zich losrukt ontstaat een afgrond die bijna artificieel en instinctief moet overbrugd worden. De ruimte is ons vreemd. Ze lijkt nog vreem-

f

der aan hen die weten dat ze er is, aan hen die haar ervaren.

Soms denk ik andere dimensies te zien
onuitdrukbare visioenen, uitgemergelde droogten
van het uiterste van mijn wezen.

Ik, armzalige, peil diepten zonder bodem
en daal neer tot gronden die geen gronden zijn.
Dan plots veranderen diepten in hoogten.
Onoplosbaarheid van het uitroepteken
Omkeerbaarheid in alle richtingen

Loop jij nu maar achter de draaiende tol.

Essenties in metalen kistjes
worden voor de voeten geworpen
van de perfecte onvolmaakte individuen
om niet-opengebrouwen
in ruimten
te vergaan.

Ruimten,
weerspiegelingen van valse oneindigheden
die weerkaatsen in je ogen
en je verblinden
om je de zin van het bestaan te kunnen ontgrijpen.

Verzwakt en vernietigd
in je aangetaste ziekelijkheid
blijven enkel beperktheid en ingeslotenheid je
eigen als vreemd bezit
waarvoor elke vastbaarheid wijkt
waarvoor elke wilkracht wordt ondergedompeld
en versmacht

een vermogend niets
waaruit raadselachtige dampen opstijgen
naar een kosmos
die een schijnkosmos zou
moeten
voorstellen.

A

De enige mogelijkheid die ons rest is onze gevoelens te aarden op papier, in de muziek, in bewegingen, in het schilderij of beeldhouwwerk, in het toneelstuk. Schrijven is de woorden laten uitvloeien over het blad, ze zelf hun plaats laten innemen zonder ze geweld aan te doen. De woorden hun eigen identiteit laten behouden. Ze bouwen het verhaal van het geluk. Dan worden de desillusie en de walg verlicht, en maken plaats voor een nieuwe ontgoocheling. Vergeet ~~men~~ de gevoelens echter te laten voortbestaan, dan worden ze oppervlakkig en verdwijnen in de tijd.

Woorden in hun samenhang omkeerbaar
zoeken een eigen weg doorheen
onwaarachtige indrukken
van ideale gevoelens.

Ireële beelden hangen te drogen in de wind
en zuiveren uit tot volmaakte eenheid
Woorden in hun samenhang omkeerbaar
verdraaien geen werkelijkheid noch eeuwigheid
maar zingen impressies in verschillende toonaarden tot een ontegensprekelijke harmonische zang
Openscheurende horizonten en eindpunten
vervloeien de magische waas
in de uitgepuurde gedachte
in de totaliteit van het onbruikbare
het onvatbare verijdt
elke ongewenste hoop
en verlicht
de steeds aanwezige duisternis

Woorden in hun samenhang omkeerbaar
versmelten opgehoopte, nauwelijks bedwongen
haat tot liefde
en vervangen het begrensde geluk
door een blijvend 'zijn'.

Who can tell me who I am? Who can tell me what I am?
 Waaruit bestaat het nageslacht? Waar begint en eindigt
 het leven? Ik hoor zovele dingen en ik luister;
 Het fluiten van de vogel -- het bitselen van de bladeren -
 het krieken van de ochtend - het kruipen van de aardworm -
 het spelen van de wind - het loeien van een koe; maar de
 menselijke lach hoor ik als vreemd, vreesaanjagend.

Hier roept men om gehoor
 Aanklacht tegen zichzelf
 7 X ter dood veroordeeld
 7 X vermoord
 weigering van beperktheid
 weigering van bekrompte idee
 weigering van een zijdige beoordeling
 7 X vertrapt
 7 X vernietigd en platgedrukt
 7 X ogen uitgerukt
 om niet meer te zien wat anderen
 anderen niet eens zagen !
 7 X verworpen
 7 X teruggeslagen
 maar 7 X teruggekeerd tot het
 oorspronkelijk absolute

Het terugkrabbelen naar de nooit-vernoemde-zekerheid
 Het nooit-gedurfde heerst
 Zekerheid in zichzelf
 niet het verweerd utopisch onwaarachtig
 doel van valse vooropstellingen
 7 X achtervolgd
 7 X verjaagd
 7 X verrezen
 tot de eenheid van het bestaan

Weg met alchemisten!
 Weg met valse profeten!
 Weg met verraders!

Verroep ! Verga !
 zonder vastheid
 onmogelijk vergaan
 verdoemenis voor niemand !
 Volmaakte allesomvattende
 je wordt aanroepen
 blijf verborgen opdat hoop
 des te sterker worde !
 Dit is een aanklacht tegen zichzelf
 Hier roept men om gehoor !!!

Als in een molen, klapwiekend, slaat de wind in me. Elke
 echte vraag is eindeloos dezelfde en herhaalt zichzelf.
 Er is geen antwoord meer. De vraag heeft geen antwoord
 nodig. Ze bevat het. De waarheid en de echtheid van het
 antwoord zou men trouwens nooit kunnen achterhalen. De
 leugen en het verraad zijn door onkunde en onbekwaamheid
 intiem verbonden met de glimlach en de oprechtheid.
 Ik voel me onwennig in de chaos, ik zoek vaste dragen,
 niet om me aan vast te nemen, daarvoor zijn ze te broos,
 enkel om de chaos te vergeten en me een zoveelste illusie
 te scheppen.
 Een vicieuze cirkel die er dan weer oneindig veel andere
 bevat.

Verwrongen, platgetrapt, verschrompeld,
 Gevoel tough onbegrip
 Meedogenloze menigte
 Fonteinen stromen helder water
 onder het donkergekleurd firmament
 Ik onderschep geen geluid
 Dat niet past in het sombere geheel
 waar geen ervaring primeert
 Ik wijzig de positie van mijn 'zijn'
 maar elke andere indruk
 blijft achterwege
 Enkel een gevoel van ontgoocheling

overrompelt me
 en vervult
 mijn eenzaam bestaan.

De wereld is één contradictie, volmaakt door de talloze
 dubbelzinnigheden.

Tegenpolen versmelten met elkaar, alles is hetzelfde voor
 de oppervlakkige mens. Hij ~~die~~ zoekt wordt misbruikt en
 verstrikt in zijn eigen netten.

De redding is niet ver, ze is zelfs dichtbij, maar ongrijp-
 baar.

De vreugde en de liefde zijn de roes van het geluk.

De nacht is de drug van eenieder.

We worden steeds maar geladen en ontladen van buitenuit.

Toch laat ik me niet overstelpen.

"Gek is het" zegt de gek en hij lacht.

Ik schreef op deze dag
 wat ik schrijven wou
 en wat moest geschreven worden
 om een leemte te vullen
 waarvan ik de geheimen nog niet kende.

Maar, eenmaal de geheimen ontdekt
 legde ik de pen opzij
 en zweeg
 en luisterde
 en ik had geen zang meer nodig

Het boek liet ik spreken
 met de stoel, de tafel en de pen.

Jan Van Der Aarde

Jan VAN DEN DRIESSCHE

